

Χρονολόγιο Ρουμλουκιού

Η ΔΙΑΒΑΣΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ

ΣΤΟ ΝΗΣΕΛΙ (13/14-04-1941)

(ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ)

Σύμφωνα με τα ημερολόγια και τις αναφορές μαχών των γερμανικών αρχείων, μετά την κατάληψη της Θεσσαλονίκης (09-04-1941), στην διοίκηση του 18ου Σώματος Στρατού των γερμανικών δυνάμεων εισβολής ανετέθησαν όλες οι επιχειρήσεις για το κτύπημα εναντίον των στενών περασμάτων του Ολύμπου. Στην ανατολική πλευρά του Βερμίου παρέμεναν μόνο μικρές δυνάμεις ασφαλείας (6^η Ορεινή Μεραρχία) των Γερμανών.

Στον άξονα κίνησης της 2^{ης} Μεραρχίας Τεθωρακισμένων στις 13 Απριλίου στις 00:30 ολοκληρώθηκε η κατασκευή γέφυρας 16 τόνων πάνω από τον Αξίο κοντά στο Βαλτοχώρι. Στις 07:15 τα τμήματα εμπροσθοφυλακής της κατάφεραν να καλυφθούν στο ανάχωμα του Αλιάκμονα, το οποίο βρίσκονταν στη βόρεια όχθη, κοντά στη Πρασινάδα, ανάμεσα στα χαλάσματα των ανατιναγμένων γεφυρών (οδικής στο Νησέλι και σιδηροδρομικής στην Πρασινάδα). Για την υποστήριξη της διάβασης του ποταμού έφεραν το 3^ο Σύνταγμα Πυροβολικού 74.

Το προβλεπόμενο σημείο διάβασης (του ποταμού) ήταν δυτικά της ανατιναγμένης οδικής γέφυρας και νότια του Νησελίου, ενώ στο ημερολόγιο μονάδας της 2^{ης} Μεραρχίας Τεθωρακισμένων το σημείο διάβασης αναφέρεται ως "Γιδά".¹ Η διάβαση του ποταμού με φουσκωτές λέμβους ξεκίνησε στις 09:00, προστατευόμενη από το πυροβολικό και μερικά αντιαρματικά πυροβόλα όπλα των 5 εκ. Τα πυρά των τεθωρακισμένων και του πυροβολικού του αντιπάλου (Νεοζηλανδοί) εμπόδισαν μόνο για λίγο την διάβαση της πρώτης διμοιρίας επίθεσης στρατιωτών πεζικού, ελαφρά οπλισμένων και άκρως ευκίνητων με μοτοσυκλέτες BMW ή Zündapp. Στη αρχή της διάβασης σημειώθηκαν (σοβαρές) απώλειες κυρίως στη διμοιρία των μοτοσυκλετιστών II. Μαζί τους πέρασαν και τα πρώτα άρματα με αντιαρματικά βλήματα 3,7 εκ. και το τμήμα 38 των κυνηγών αρμάτων, που ενεργούσαν υπό τις εντολές των μοτοσυκλετιστών II.

Στη συνέχεια υποχώρησε ο αντίπαλος (δηλ. οι συμμαχικές δυνάμεις Νεοζηλανδών) κάτω από τα πυρά των ίδιων όπλων παρακολούθησης από την κοντά στην όχθη λωρίδα και η διάβαση μπορούσε πλέον να επιταχυνθεί κι άλλο με

¹ Κατά μία μαρτυρία οι Γερμανοί εισήλθαν στον Γιδά Μεγάλη Παρασκευή (δηλαδή 11-04-1941).

φουσκωτές λέμβους. Στις 10:00, εστάλη αναφορά, ότι η διάβαση των δυνάμεων πυροβολικού πάνω από τον Αλιάκμονα ήταν επιτυχής.

Στις 10:50 προχώρησαν τα πρώτα τμήματα μοτοσικλετιστών προς το χωριό Αγκαθιά (περίπου 3χλμ νότια του σημείου διάβασης). Πυρά πυροβολικού (από τους Νεοζηλανδούς, που προφανώς βρίσκονταν στα υψώματα της Αγκαθιάς) εμπόδιζαν την κατασκευή γέφυρας από το σώμα που είχε σταλεί εκεί για 'αυτό το σκοπό, έτσι ώστε το απόγευμα ήταν στη διάθεση μόνον πορθμείο (φέρυ) για τη διάβαση του ποταμού. Λόγω παρουσίας των τεθωρακισμένων του αντιπάλου (2^{ης} Νεοζηλανδικής Μεραρχίας) νότια του Αλιάκμονα, δόθηκε στις 14:25 εντολή από τη διοίκηση της Μεραρχίας να έρθει από Θεσσαλονίκη και το σώμα κυνηγών αρμάτων στο προγεφύρωμα. Στις 15:55 η πλειοψηφία της εμπροσθοφυλακής που έφτασε από τη Θεσ/νική τέθηκε υπό τις διαταγές της 2^{ης} Μεραρχίας Τεθωρακισμένων και στη συνέχεια έλαβε εντολή να βαδίσει προς το προγεφύρωμα του Αλιάκμονα.

Στο σούρουπο, οι αντίπαλοι (Νεοζηλανδοί) σταμάτησαν τη μάχη για τη νότια όχθη του Αλιάκμονα και υποχώρησαν, καλυπτόμενοι από τεθωρακισμένα Κρουίζερ. Καθώς πλέον το πυροβολικό του αντιπάλου δεν έβαλε πια το σημείο της διάβασης, μία (γερμανική) μονάδα (μηχανικού ;), στην οποία είχαν υπαχθεί τα συνεργεία γεφυρας 1/408 και 1/413, ξεκίνησαν την κατασκευή μιας πολεμικής γέφυρας.

Καμία διαθέσιμη πηγή δεν περιέχει στοιχεία για την ημερομηνία ολοκλήρωσης της γέφυρας. Αναφορές με χρονικά στίγματα για την πρόοδο των μηχανοκίνητων και τεθωρακισμένων δυνάμεων της 2^{ης} Μερ. Τεθ. νότια του Αλιάκμονα αφήνουν να εννοηθεί, ότι αυτό έγινε νωρίς στο πρωινό της 14 Απριλίου. Από την αναφορά του σώματος κυνηγών τεθωρακισμένων, φαίνεται ότι η διάβαση πάνω από τον Αλιάκμονα νότια του Νησελίου γινόταν τουλάχιστον τις πρώτες ώρες της 14.4.41 με πορθμείο.

Στις 21:30, το 18^ο Σ.Στρ. έδωσε εντολή στη 2^η Μερ. Τεθ. να καταδιώξει τον υποχωρούντα αντίπαλο και να καταλάβει την Κατερίνη. Η διοίκηση της Μεραρχίας έδωσε κατόπιν εντολή στο Σύνταγμα Τεθ.3 να βαδίσει στις 14 Απριλίου στις 03:00 πάνω από τη γέφυρα του Αξιού κοντά στο Βαλτοχώρι, προς την περιοχή γύρω από το Νησέλι. Το πρωί της 14 Απριλίου οι γερμανικές δυνάμεις προχώρησαν στο δρόμο της ακτής και της γραμμής τρένων προς Κατερίνη, και καθυστερώντας μόνο από τις κατεστραμμένες οδούς, [...] παρά από τις μηχανοκίνητες δυνάμεις του αντιπάλου, κατέλαβαν την Κατερίνη στις 14:00 που δεν πρόβαλε αντίσταση.

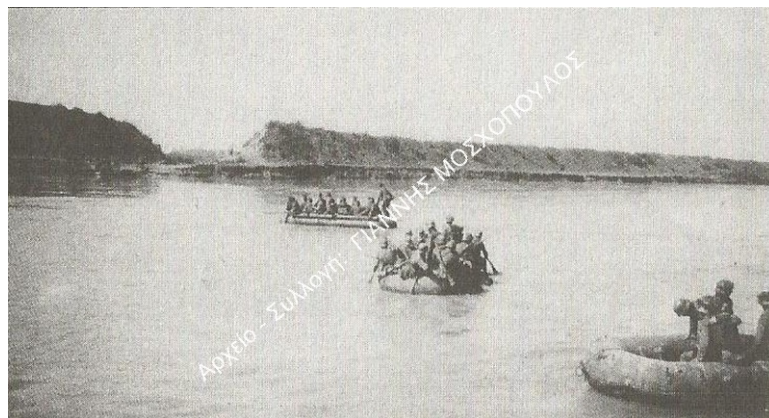
Στις 18:30 ο GenLt Veiel ήδη εγκατέστησε το κέντρο διοίκησης στην Κατερίνη. Στις 20:00 έδωσε εντολή σε διάφορα σώματα να ακολουθήσουν τη μονάδα του πάνω από τον Αλιάκμονα. Έτσι στις 15 Απριλίου στις 07:25 πέρασαν τα πρώτα

τεθωρακισμένα της I./PzRgt3 την γέφυρα πολέμου νότια του Νησελίου. Το τμήμα έφτασε στις 14:30 στην Κατερίνη.

Περίπου στους ίδιους χρόνους (με την κίνηση 2^η Μερ. Τεθ. στο Νησέλι), κινήθηκε και η γερμανική δύναμη 6.GebDiv (6^η Ορεινή Μεραρχία) από τη βόρεια όχθη του Αλιάκμονα ανατολικά της Βέροιας, να διασχίσει το ποτάμι. Πριν ακόμα την ολοκλήρωση της γέφυρας, ξεκίνησαν οι πρώτες δυνάμεις της Μεραρχίας, προσπερνώντας ελαφρή αντίσταση ελληνικών ομάδων, από το σημείο μετάβασης μέσω Ρυακίων προς τους πρόποδες του Ολύμπου με κατεύθυνση την Κατερίνη.²

Αλεξάνδρεια, 28-04-2016

Γιάννης Δ. Μοσχόπουλος / 6977336818 / mosio@otenet.gr

² Θερμές ευχαριστίες οφείλω στους: Δ.& Λ. Ντόμπρη, Σ. Παπαδοπούλου, Θ. Μπαλωματή.

007844